

No. of Printed Pages : 11

MJM-030/MJM-130/MDC-006

**MASTER OF ARTS IN JOURNALISM
AND MASS COMMUNICATION/ MASTER
OF ARTS IN DEVELOPMENT
JOURNALISM (MAJMC/MADJ)**

Term-End Examination

December, 2025

**MJM-030/MJM-130/MDC-006 : MEDIA AND
COMMUNICATION THEORIES**

Time : 3 Hours

Maximum Marks : 100

Weightage : 70%

Note : (i) *Attempt any five questions.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Describe the Multi-Step Flow Theory. How does it impact on public opinion formation ? Illustrate with contemporary examples.
2. Compare the Uses and Gratifications Theory with the Dependency Theory. Provide relevant examples to support your argument.
3. Critically analyze the Agenda-Setting Theory. How does it influence news reporting and audience perception ?
4. Discuss the Cultural Imperialism Theory in the context of global media dominance. Provide examples from Indian media consumption patterns.

5. Explain the concept of Spiral of Silence. How does this theory apply to social media discussions globally ?
6. How does the Diffusion of Innovations Theory explain the adoption of new technologies in India ? Support your answer with appropriate examples.
7. Discuss the Public Sphere concept by Jürgen Habermas. How does it manifest in contemporary Indian democracy ?
8. Write short notes on any *four* of the following :
  - (a) Narrative Paradigm

- (b) Encoding-Decoding Model
- (c) Cognitive Dissonance
- (d) Propaganda Model
- (e) Semiotic Analysis
- (f) Medium Theory

MJM-030/MJM-130/MDC-006

पत्रकारिता और जनसंचार में स्नातकोत्तर

उपाधि/विकास पत्रकारिता में स्नातकोत्तर उपाधि

(एम. ए. जे. एम. सी./एम. ए. डी. जे.)

सत्रांत परीक्षा

दिसम्बर, 2025

एम.जे.एम.-030/एम.जे.एम.-130/एम.डी.सी.-006 :

मीडिया और कम्युनिकेशन सिद्धांत

समय : 3 घण्टे

अधिकतम अंक : 100

भारिता : 70%

नोट : (i) किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए।

(ii) सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

1. मल्टी-स्टेप फ्लो थ्योरी का वर्णन कीजिए। यह सार्वजनिक राय के निर्माण पर कैसे प्रभाव डालती है ? समकालीन उदाहरणों के साथ स्पष्ट कीजिए।
2. उपयोग एवं संतोष सिद्धांत की तुलना निर्भरता सिद्धांत सहित कीजिए। अपने तर्क का समर्थन करने के लिए प्रासंगिक उदाहरण दीजिए।
3. एजेंडा-सेटिंग थ्योरी का आलोचनात्मक विश्लेषण कीजिए। यह समाचार रिपोर्टिंग और दर्शकों की धारणाओं को कैसे प्रभावित करती है ?
4. वैश्विक मीडिया प्रभुत्व के संदर्भ में सांस्कृतिक साम्राज्यवाद सिद्धांत पर चर्चा कीजिए। भारतीय मीडिया उपभोग के पैटर्न से उदाहरण प्रदान कीजिए।

5. स्पाइरल ऑफ साइलेंस की अवधारणा को समझाइए। यह सिद्धांत वैश्विक स्तर पर सोशल मीडिया चर्चाओं पर कैसे लागू होता है ?
6. इनोवेशन के प्रसार का सिद्धांत भारत में नई तकनीकों के अपनाने को कैसे समझाता है ? उपयुक्त उदाहरणों के साथ अपने उत्तर का समर्थन कीजिए।
7. जुर्गन हैबरमास द्वारा सार्वजनिक क्षेत्र (पब्लिक स्फीयर) की अवधारणा पर चर्चा कीजिए। यह समकालीन भारतीय लोकतंत्र में कैसे प्रकट होती है ?
8. निम्नलिखित में से किन्हीं चार पर संक्षिप्त टिप्पणियाँ लिखिए :
- (क) नैरेटिव पैराडाइम

(ख) एन्कोडिंग-डिकोडिंग मॉडल

(ग) कोग्निटिव डिसोनेंस

(घ) प्रोपेगैंडा मॉडल

(ङ) सेमियोटिक एनालिसिस

(च) मीडियम थ्योरी

MJM-030/MJM-130/MDC-006

MA, இதழியல் மற்றும் வெகுஜன தகவல்
தொடர்பு / MA, மேம்பாட்டு இதழியல்
(MAJMC/MADJ)

கால-முடிவுத் தேர்வு
டிசம்பர் - 2025

MJM-030/MJM-130/MDC-006: ஊடகம் மற்றும் தகவல்
தொடர்பு கோட்பாடுகள்

நேரம் : 3 மணி

அதிகபட்ச மதிப்பெண்கள் : 100

Weightage : 70%

குறிப்பு : ஏதேனும் ஐந்து கேள்விகளுக்கு பதிலளிக்கவும்.
அனைத்து வினாக்களுக்கும் சமமான
மதிப்பெண்கள் உள்ளன.

---

1. பல படி தகவல் கோட்பாட்டையும் பொதுக் கருத்து உருவாக்கத்தில் அதன் தாக்கத்தையும் விவரிக்கவும். சமகால உதாரணங்களுடன் விளக்கவும்.
2. பயன்கள் மற்றும் மனநிறைவு கோட்பாட்டை சார்பு கோட்பாட்டுடன் ஒப்பிடவும். உங்கள் வாதத்தை ஆதரிக்க பொருத்தமான எடுத்துக்காட்டுகளை வழங்கவும்.

3. ஊடக முக்கியத்துவம் அமைக்கும் கோட்பாட்டை விமர்சன ரீதியாக பகுப்பாய்வு செய்யவும். செய்தி அறிக்கையிடல் மற்றும் பார்வையாளர்களின் பார்வையை அது எவ்வாறு பாதிக்கிறது என்பதையும் விளக்கவும்.
4. உலகளாவிய ஊடக ஆதிக்கத்தின் சூழலில் கலாச்சார ஏகாதிபத்தியக் கோட்பாட்டைப் பற்றி விவாதிக்கவும். இந்திய ஊடக நுகர்வு முறைகளிலிருந்து எடுத்துக்காட்டுகளை வழங்கவும்.
5. “Spiral of Silence” என்ற கருத்தை விளக்குங்கள். இந்தக் கோட்பாடு சமூக ஊடக விவாதங்களுக்கு எவ்வாறு பொருந்தும் என்பதையும் விவாதிக்கவும்.
6. புதுமைகளின் பரவல் கோட்பாடு இந்தியாவில் புதிய தொழில் நுட்பங்களை ஏற்றுக் கொள்வதை எவ்வாறு விளக்குகிறது? உங்கள் பதிலை பொருத்தமான எடுத்துக்காட்டுகளுடன் ஆதரிக்கவும்.
7. ஜூர்கள் ஹேபர்மாஸின் பொது வட்டாரம் (Public sphere) குறித்த கோட்பாட்டைப் பற்றி விவாதிக்கவும். சமகால இந்திய ஜனநாயகத்தில் அது எவ்வாறு வெளிப்படுகிறது என்பதையும் விளக்கவும்.

8. பின்வரும் தலைப்புகளில் ஏதேனும் நான்கிற்காக சிறு குறிப்புகளை எழுதுங்கள்:

- a. Narrative Paradigm
- b. Encoding Decoding Model
- c. Cognitive Dissonance
- d. Propaganda Model
- e. Semiotic Analysis
- f. Medium Theory

xxxxx